

Entrevista a Albert Vilalta, conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Cap al nou ordre ecològic

Albert Vilalta (Reus, 1933) és conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Qualifica l'estat del medi a Catalunya de preocupant, però que tendeix a millorar. I ha tornat de la Cimera de Rio de Janeiro convençut que el món comença a fer un canvi en aquest punt.

Laparició de persones amb càrrecs de responsabilitat en programes de debat sol ser polèmica. Però quan el conseller Albert Vilalta va participar en el programa *La vida en un xip*, dedicat al medi natural, ningú no va atacar-lo de manera agressiva, ningú no li va fer grans retrets. Per a donar raó del fet que la gestió de Vilalta fos més aviat acceptada que no criticada, algú del públic va donar una explicació que és una definició de la imatge que els dirigents tenen en certs ciutadans: "És que és un tècnic i no un polític".

— *¿En certs càrrecs, cal ser més tècnic que no polític?*

— Penso que jo sóc un polític. El que passa és que hi ha alguna persona que pot tenir un clixé diferent del que és un polític. Però un polític és un individu preocupat pel bé comú i per buscar solucions als problemes del ciutadà i que està al servei d'un país.

— *Vostè no és membre del partit. ¿Això té algun significat?*

— No. En tot cas, considero que tractant-se del medi, un tema en què hi hem de posar interès tots plegats, per damunt d'interessos particulars, això pot ser fins i tot positiu.

— *¿Hem descobert molt tard el Departament de Medi Ambient, que a l'estat francès ja existeix des de fa vint anys?*

— Sí. El que succeeix és que les polítiques es corresponen amb consciències dels ciutadans. I potser fins ara la societat no ha estat prou madura per a buscar solucions a la problemàtica del medi ambient. L'any 79, quan formava part de la primera comissió mixta de traspassos estat-Generalitat, ja teníem reunions sobre competències i plantejàvem la necessitat de crear un departament. Però la dinàmica va consistir a transferir els serveis fragmentats segons els temes de cada ministeri, amb el consegüent corporativisme.

— *¿És necessari un departament de medi ambient o a la llarga tots han d'actuar de manera respectuosa amb l'entorn?*

— Això és com tot. Si tothom fos perfecte, no caldria policia. No hi ha dubte que en alguns països, tot i tenir ministeri de Medi Ambient, aquest té unes funcions més aviat de coordinació o d'impulsió de la política ambiental. Però em refereixo a països on hi ha més consciència ambiental i menys corporativisme. A casa nostra l'òptim és que hi hagi un departament del medi i que gràcies a ell se'n creï consciència en els altres.

— *¿li costa de convèncer els seus companys de Consell Executiu?*

— En tots els estats del món i dintre de tots els governs hi ha una certa dialèctica i matèries que se solapen. Però en el govern de la Generalitat no hi ha problemes de relació personal per aquest motiu.

— *¿Els empresaris, veuen la protecció del medi com un cost més...*

— El que he vist és que cada vegada els empresaris saben més que aquesta és una assignatura que tenen pendent; cada vegada més la competitivitat depèn de tecnologies netes. I els empresaris són cada vegada més conscients que la imatge de l'empresa davant el ciutadà es deteriora, si afecta el medi natural. I la prova és que en les converses amb els sectors per arribar a convenis sobre descontaminació tanquem acords i això és positiu.

— *I amb les organitzacions ecologistes, ¿hi té bona relació?*

— Sempre dic que seria absurd que un ministre de Sanitat no tingués relació amb els metges o un d'economia amb els bancs. Lògicament, haig de tenir relació amb els ecologistes. Però, a més les posicions de grups ecologistes actuen a favor d'aquest canvi ambiental necessari. Tenen uns plantejaments profètics des de fa anys. No voler veure que, el que havia estat predit per aquests grups ja es va produint, és equivocar-se. La meua rela-

ció amb aquests grups és, en molts casos, fins i tot d'identificació de plantejaments. El diàleg és positiu. Tenen plantejaments realistes i de servei a un ideal.

— *¿La situació del medi a Catalunya és preocupant?*

— Sí, és preocupant en molts aspectes, però en camí de millorar. Encara hi ha rius amb contaminació, tot i que han millorat; tenim el problema dels residus. La situació és preocupant perquè molts ciutadans no tenen encara prou sensibilitat i cal motivar-los. I és preocupant quant a la contaminació atmosfèrica, per molt que el problema sigui pitjor en altres llocs, perquè tenim un parc automobilístic important que hi contribueix. I encara és escàs el nombre de cotxes amb catalitzador i que utilitza benzina sense plom.

— *¿Es contradiu la protecció del medi amb un bon creixement econòmic?*

— Jo em penso que no. En quasi tots els aspectes i els processos industrials hi ha alguna tecnologia neta. Potser encara és més cara que la que contamina, però aquí hi ha l'actuació positiva que podem tenir des d'un departament del Medi, fent que les tecnologies obsoletes i contaminadores incorporin en els costos del producte els costos de la contaminació. I a partir d'aquest moment les tecnologies netes comencen a ser rendibles comparativament. Per tant, podem mirar el futur amb optimisme, i pensar que serà possible d'harmonitzar el desenvolupament sostingut amb la protecció de la natura.

— *¿I tenir cura del medi és car?*

— Sí, sí. Estem acostumats a pensar que podem cremar qualsevol cosa perquè no passa res, que podem abocar-ho tot perquè el medi ho accepta tot, que podem contaminar les aigües perquè no representa cap problema. I en realitat això costa molts diners. No estem acostumats a incorporar el cost de la natura. Ja es va començar a fer fa deu anys, quan es va incorporar el preu de la descontaminació

en el preu de l'aigua. S'ha de fer el mateix en altres camps: en el preu dels cotxes hi ha d'haver la regeneració o eliminació dels materials del cotxe, etc. Hem d'entrar en la convicció que tots els recursos essencials per a l'home tenen un cost i no tenim cap dret a exhaurir-los o a contaminar-los sense pagar-ne el preu corresponent.

—Algú ha dit que si al preu del kilowatt nuclear, hi afegim el cost de tenir uns residus que duren 25.000 anys, caldria tancar les nuclears...

—Aquest cost és incalculable; per tant, seria una mala operació fer centrals nuclears. Però en aquest moment a Catalunya el 80% del consum elèctric és nuclear.

—¿I no caldria promoure energies com la solar o l'edífica?

—El que no hi ha dubte és que aquestes energies difícilment seran compatibles amb l'energia convencional, sigui tèrmica o nuclear, perquè no porten inclòs l'impacte de descontaminació. El que succeeix és que si la CE posa una taxa sobre les emissions atmosfèriques potser sí que ens anirem acostant a fer-les competitives. I el que sí que ens pot donar això, juntament amb l'estavi, és de poder créixer sense consumir més recursos. L'estalvi pot arribar a representar un 30% del consum actual.

—Pensar que protegir el medi és tenir cura d'espais naturals i espècies en perill ¿no prové d'una visió estreta del que això realment significa?

—Diguem que tradicionalment la protecció del medi s'assimilava a la natura i així va començar. Molts grups d'educació ambiental provenien al principi de grups excursionistes, i a Catalunya n'hi ha una bona tradició. Però en aquest temps, per un cantó la població ha crescut de manera important; per un altre, s'ha concentrat en certes zones. I hi ha hagut una acceleració del procés industrial que ha portat la contaminació a molts trams de rius on fins fa poc hi havia peixos. Tot això fa que el que en aquell moment es veia com a medi, avui, a més d'aquell entorn natural que cal preservar —al final la gent urbana no distingirà un pi d'un roure o no haurà vist mai un esquírol—, és sobrepassat per una realitat molt més punyent, que és la contaminació i l'actuació de l'home en aquesta mateixa natura. No és el mateix la capacitat d'afectar la natura en un moment en què les obres es feien a pic i pala, que en un altre en què una màquina excavadora és un gran trauma en el paisatge. Les actuacions fruit de les tecnologies intensives en aquests moments

són el factor més preocupant, en què hem de posar la major atenció.

—¿D'aquí a uns anys podrem parlar d'abans i després de la cimera de Rio?

—Jo estic segur que sí. Encara que com alguns entesos assenyalen no s'hagin aconseguit acords que donin solució immediata als problemes plantejats al món,

CARME PUERTOLAS

“No voler veure que el que havia estat predit pels ecologistes ja es va produint és equivocar-se. La meua relació amb aquests grups és, en molts casos, d'identificació de plantejaments.”

per primera vegada, preocupats pel futur, s'han aplegat 178 estats. Per primera vegada d'una manera oficial les organitzacions no governamentals han tingut el seu protagonisme i la seva veu en el desenvolupament d'aquesta cimera. Es tracta d'un moviment eixit de la població

CARME PUERTOLAS

“Estem acostumats a pensar que podem abocar-ho tot perquè el medi ho accepta, que podem contaminar les aigües perquè no passa res. I en realitat això costa molts diners.”

mateixa. Per tant, penso que mai com ara no hi havia hagut una consciència tan important com per a poder començar a fer un canvi. Ja no es pot dir que l'actuació de l'home no afecta la capa d'ozó o que no produeix un escalfament generalitzat. Tots els països han signat aquesta

declaració. Ningú no ha dit que no la signava. Ja és un valor entès que s'han d'incloure en els productes els costos de la natura, de la descontaminació. Per primera vegada, i de manera oficial, es té en compte el problema de la biodiversitat i la biotecnologia. És un control necessari a l'actuació de vegades poc curiosa que ha tingut l'home respecte a la natura. Ara la responsabilitat és tant dels polítics, com dels ciutadans, com dels mitjans de comunicació.

—Vostè ha tornat molt animat de Rio. Hi ha gent que n'ha tornat decebuda. ¿N'esperaven massa?

—Em penso que sí. Jo he tingut ocasió de moure'm en ambients de les Nacions Unides abans, en altres camps, i conec que el tempo de l'ONU és diferent. I és lògic que sigui així. Pensar que en quinze dies 178 estats amb objectius completament dispars es posaran de sobte d'acord a signar les solucions per a tot és esperar un miracle que no pot produir-se. Ja és un miracle que la cimera s'hagi produït en un moment en què no hi ha confrontació entre blocs ni grans guerres. S'havia d'esperar de Rio el que podia donar.

—Estats Units, amb les seves actituds, representa el creixement descontrolat, que anteposa el benefici econòmic immediat a les altres consideracions...

—Descontrolat, no. Absolutament controlat per ells. Diria que els falta, i falta a molts països, aquesta punta de fraternitat i de solidaritat, sense la qual no avançarem tan ràpidament com caldria avançar.

—També s'ha dit que a Rio es discutien més els problemes del món desenvolupat.

—Crec que els qui diuen això tenen la seva part de raó. Els problemes del món en vies de desenvolupament són també altres, com la demografia —que és el més important que té plantejat el planeta—. Dintre aquest tema, hi ha l'educació de la dona. El Times explicava que una dona sense estudis secundaris té de mitjana set o vuit fills i una amb estudis secundaris només dos o tres. Això ens dona la mesura que, amb l'educació, no sols tenir fills, sinó en general la presència de la dona en la societat canvia molt i dona una responsabilitat globalitzada. Aquests són problemes profunds. I l'altre problema profund és el dels països que posseeixen recursos, però sense tecnologia per a desenvolupar-los i que són dependents. Aquestes tecnologies costen diners i ells estan endeutats. I tots hem d'anar treballant en aquests problemes i fer que la propera cimera, allà on sigui, els tracti

amb molta més intensitat que ara.

—Fa uns anys els ecologistes eren vistos com a marginals, radicals. Ara les enquestes diuen que el medi és una de les preocupacions principals del ciutadà. ¿Com s'ha produït el canvi?

—Em penso que el canvi no ha estat radical. Penso que el català normalment n'ha estat preocupat. Jo em situaria fa uns vint-i-cinc anys. En qualsevol tema, en qualsevol operació urbanística, sempre hem tingut una massa crítica important. En tots els temes. Això no és més que la traducció que en el camp cultural i industrial hem anat una mica avançats respecte a la resta de països de l'estat espanyol. Però el medi potser era una faceta no tan aparent al principi, però ja existia, no ha sortit de sobte. El que sí que és cert és que, com deia abans, els problemes ambientals han crescut moltíssim. Cal veure la reacció popular que hi va haver en la qüestió dels residus, per exemple. Entra dintre una cultura crítica i de personalitat dels ciutadans. I això és normal.

—De totes maneres, a la premsa de vegades es parla d'incertesa sobre l'escalfament global o la biodiversitat, i per comptes d'informar i conscienciar fa el contrari, no?

—Jo suposo que en una democràcia tothom té dret a donar les seves opinions. Si hi ha alguna informació que algú pensa que pot ser rebatuda, aniria molt bé que ho fos. De tota manera, m'agradaria dir que en un any la sensibilitat i el nombre de pàgines que van sortint a la premsa diària i a televisió i ràdio sobre el medi s'ha incrementat moltíssim. La premsa té un paper important, però l'està començant a fer. I això passa també en ensenyament i a les indústries, on potser ens falten professionals especialistes. I això tampoc no s'inventa.

—Per a un càrrec, se solen donar cent dies abans de criticar-lo. Però, a vostè l'oposició no li va donar ni tres setmanes...

—Pel meu gust, m'estimaria més no tenir oposició. Però l'oposició està en el seu dret a exercir-ne. Per tant, això no em neguiteja. Ho assumeixo perfectament.

—Es diu que el medi és un problema global i que no tenen sentit les polítiques

nacionals o regionals. ¿Vostè, com a conseller d'un govern nacionalista, què en pensa?

—Qui digui això és que no ha treballat mai en el camp del medi natural ni no ha provat mai de donar solucions als problemes ambientals, que tenen precisament molta relació amb aspectes psicològics de països i nacions. No és el mateix l'apreciació del medi catalana que la d'una altra zona espanyola o europea. No és el mateix la problemàtica ambiental en una nació industrialitzada com Catalunya que en una altra que sigui només agrícola. Per tant, les solucions són absolutament diferents i els comportaments socials i empresarials, també. Com ho és la reacció davant les mesures. La solució dels problemes només pot dur-se a terme des del punt de vista nacional —i dic na-

Obert al debat

Coneix el terreny que trepitja. Quan li parlen de qualsevol tema, des de l'oli dels cotxes fins a la capa d'ozó, sap explicar els problemes que implica, el que ha fet el seu Departament i el que cal fer en el futur. Albert Vilalta no es nega al debat i no té por que la gent li plantegi preguntes compromeses. Tampoc no té por de dir coses que, d'entrada, semblen impopulars, com ara que la gent s'ha d'acostumar a pagar el cost de la descontaminació que produeix cada producte.

cional referint-me a Catalunya—. I fins i tot hi ha aspectes que han de ser considerats en una àrea encara més interioritzada, com els residus urbans, estudiats comarca a comarca. Hem de tenir solidaritat i no enviar els nostres residus a fora ni que ens n'enviïn a nosaltres. Per tant, la solució regional és essencial. En canvi, el que sí que constato és que des de l'estat miren de buscar solucions globals que ja sabem que no resolten el problema.

—¿Per exemple, es refereix a la petició del govern espanyol d'augmentar les emissions de diòxid de carboni?

—El que no hi ha dubte és que les nostres emissions són diferents i que estem per damunt de la mitjana comunitària i una mica per sota dels països de l'OCDE. Hauríem de procurar mantenir-nos

en uns nivells de contaminació no superiors als d'ara, que ja són importants i mirar d'actuar més amb l'estalvi i amb energies alternatives que no pas amb un creixement il·limitat o descontrolat de les emissions de CO₂.

—Un diari madrileny destacava en un titular que segons la CE el repartiment de competències entre autonomies impossibilita una actuació ambiental global a Espanya...

—Potser hi ha autonomies que necessitin recolzar-se en altres per a ser completes. Nosaltres, gràcies a Déu, som una nació prou completa per a tenir tots els problemes i més, i per a resoldre'ns-els nosaltres. Des d'aquest punt de vista, l'estat no té les competències constitucionals de gestió del medi. No sé si la frase del diari és nostàlgica o involucionista. En tot cas, el que hem de fer és exercir les competències.

—¿I a la propera cimera, hi podrem anar sense necessitat de sortejos?

—Si ha de ser per sorteig, m'estimo més deixar-ho córrer. Crec que en això han fallat una mica. Tot és una mica nou: la cimera és nova, el tema del medi és nou, situar-se sobre qui és qui en el camp del medi natural és difícil. Jo ho excuso des d'aquest punt de vista. Però, després, dels cinc representants de comunitats autònomes que van sortir, només hi van anar dos. Per tant, no havia d'haver creat cap problema. Simplement exercint

una actitud oberta s'hauria solucionat la cosa.

—Hem parlat de Catalunya. ¿Es poden emprendre accions comunes amb la resta dels Països Catalans?

—Els tres Països Catalans pertanyents a l'estat espanyol tenen governs de formacions diferents. El que sí que puc dir és que les escasses vegades que hem tingut l'oportunitat de trobar-nos, en reunions de coordinació, el diàleg ha estat molt franc, i hem vist que tenim problemes possiblement similars i que tots tot just comencem. A les pròximes trobades que tinguem convindria mirar de trobar solucions per a portar a terme accions conjuntes. Crec que estem en bona relació i que és possible de fer reunions i posar-nos d'acord.

Xavier Duran